

Peruspääoman alentaminen

Hallitus 03.11.2022 § 187
921/00.02.01/2022

Asian valmistelija kuntayhtymän johtaja Risto Kortelainen, p. 0505228677.

1.7.2021 voimaan tullut hyvinvointialuelainsäädäntö asetti uuden aikataulun kuntayhtymien alijäämien (nykyisten ja tulevien) kattamiselle. Essoten tavoitteena on ollut etsiä toimenpiteitä, joilla alijäämää voidaan kattaa vahingoittamatta kuntataloutta, joista alijäämän kattaminen peruspääomaa alentamalla on yksi osa.

Peruspääoman vähimmäismäärästä ei ole kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta. Sitovaa ohjetta peruspääoman muodostamisesta tai määrästä ei annettu myöskään silloin, kun kunnat 1990-luvulla siirtyivät noudattamaan kirjanpitolakia. Hyvinvointialueen peruspääomalle ei voida asettaa perustellusti minimimäärää. Peruspääoman alentamisella ei ole siten hyvinvointialueen tai valtion taloutta heikentävää vaikutusta.

Peruspääoman alentamista on käsitelty mm. seuraavissa kirjanpidon ohjeissa:

- Kuntaliiton soveltamisohje kuntalain talouden tasapainottamista koskevasta säätelystä 24.11.2016
- Kuntaliiton Kunnan ja kuntayhtymän talousarviota ja -suunnitelmaa koskeva suositus (2011)
- Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje taseen laatimisesta (2016)
- Yleisohjeessa viitataan hallituksen esityksen 8/2006 perusteluihin ja kuntajaoston lausuntoon 2006/77
- Hallituksen esityksen 8/2006 perustelut

Perusteet peruspääoman alentamiselle

Kuntaliiton soveltamisohjeen (24.11.2016) mukaan alijäämää voidaan kattaa peruspääomasta määrätyn edellytyksin.

Ohjeen mukaan yksi peruste peruspääoman alentamiselle voi syntyä silloin, jos korvausinvestointien keskimääräinen taso jää pysyvästi suunnitelmapoistoja olennaisesti alhaisemmaksi. Tällainen tilanne voi muodostua ohjeen mukaan silloin, kun kunta on lähimenneisyydessä toteuttanut suuria investointihankkeita ja toisaalta laajennus- tai uusinvestointihankkeita ei ole näköpiirissä lähitulevaisuudessa.

Ohjeen mukaan poistoista johtuvan alijäämän kattaminen peruspääomasta voi tulla kyseeseen myös silloin, kun kunta on supistamassa palvelutuotantoaan, esimerkiksi toimintojen ulkoistamisen johdosta tai muuttotappiosta johtuvan palvelutarpeen supistumisen vuoksi. Kun poistoja vastaava korvausinvestointien tulorahoitustarvetta ei ole, ei tilikauden tuloksen alijäämäisyys välttämättä merkitse kunnan maksuvalmiuden kiristymistä. Näin ollen kunnan peruspääomaa voitaisiin käyttää alijäämän kattamiseen määrällä, joka vastaa keskimääräisten poistojen ja korvausinvestointien erotusta suunnittelukaudella.

Essoten osalta kumpikaan edellämainituista ehdoista ei täyty, jolloin ollaan tilanteessa, jossa peruspääomaa alennettaisiin kirjanpidon toimenpiteenä tase-erien välisenä siirtona kuntayhtymän alijäämän kattamiseksi. Tämä toimenpide kielletään mm. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue-ja kuntajaoston lausunnolla maaliskuussa 2022 (lausunto 127/2022). Asiasta

on lisäksi valmisteltu johtavan lakimiehen Sanni Niemisen muistio, jossa tuodaan esiin oikeudellisia huomioita.

Kuntayhtymän johtaja: Kuntayhtymän hallitus totetaa, että peruspääoman alentamisesta on tehty tarvittavat selvitykset, joiden perusteella on todettu, ettei nykyisillä tulkinnoilla ole mahdollisuutta alentaa peruspääomaa tase-erien välisenä siirtona kuntayhtymän alijäämän kattamiseksi.

Päätös: Kuntayhtymän johtaja teki kokouksessa muutetun päätösesityksen:

Kuntayhtymän hallitus toteaa, että peruspääoman alentamisesta on tehty tarvittavat selvitykset, joiden mukaan nykyainsäädännön ja sen tulkintojen mukaan ei voida alentaa peruspääomaa tase-erien välisenä siirtona kuntayhtymän alijäämän kattamiseksi.

Juha Ropponen teki keskustelun aikana Jaana Lopperin kannattamana seuraavan esityksen:

Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Essoten 31.12.2021 mennessä kertynyt kumulatiivinen alijäämä oli yhteensä - 3.794.146 €. Kertynyt alijäämä olisi pitänyt kattaa vuoden 2021 tilinpäätösvaiheessa, mutta sitä ei ole tehty. Tilinpäätöksessä 31.12.2021 peruspääoma on 29.579.839 €. Esitän, että vuoden 2021 loppuun mennessä kertynyt alijäämä (-3.794.146 €.) katetaan alentamalla Essoten peruspääomaa vastaavalla summalla. Järjestelyn jälkeen uusi peruspääoma on 25.785.692 €.

Koska oli tehty esittelijän päätösesityksestä poikkeava kannatettu esitys, totesi puheenjohtaja, että asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että suoritetaan nimenhuutoäänestys ja että pöytäkirjantarkastajat toimivat ääntenlaskijoina. Ne, jotka kannattavat kuntayhtymän johtajan muutettua päätösesitystä, äänestävät Jaa. Ne, jotka kannattavat Juha Ropposen tekemää esitystä, äänestävät Ei. Äänestystapa ja järjestys hyväksyttiin yksimielisesti.

Jaa-ääniä annettiin 8 (Arto Seppälä, Raimo Leppäkumpu, Katriina Noponen, Risto Ockenström, Susanna Pirttiaho, Maire Puranen, Jukka Saikkonen, Tuula Vornanen). Ei-ääniä annettiin 3 (Sami Nalli, Jaana Lopperi, Juha Ropponen).

Hallitus hyväksyi kuntayhtymän johtajan muutetun päätösesityksen.